

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Nippala, E. (2024) Osaamisen ennakointi. TAMK-konferenssi – TAMK Conference 2024. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, s. 44-48.

URL: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7592-00-7>

Eero Nippala, lehtori, Rakennettu ympäristö ja biotalous, Tampereen ammattikorkeakoulu

Asiasanat: osaamisen ennakointi, ennakointiryhmä, TAMK-konferenssi

OSAAMISEN ENNAKOINTI

Aiemmin oli tyypillistä hankkia yksi ammatti ja tehdä sen parissa töitä koko työura. Nykyään kahdessa tai useammassa selvästi eri ammatissa työuran aikana työskentelevien osuus on yli 60 prosenttia palkansaajista (Tilastokeskus, 2024). Suomen koulutusjärjestelmälle tämä aiheuttaa vaateita nuorisokoulutuksen lisäksi tarjota lisäksi enenevässä määrin aikuiskoulutusta sekä täydennyskoulutusta jo ammatissa toimiville. Lisäksi on otettava huomioon koulutusvienti sekä maahanmuuttajien koulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriö kehittääkin Suomen kansalliseen koulutusjärjestelmään kuuluvia tutkintoja, oppimääriä ja muita laajoja osaamiskokonaisuuksia. Tampereen ammattikorkeakoululle tämä merkitsee takavuosien nuorisokoulutuksen lisäksi aikuiskoulutuksen (monimuoto) sekä täydennyskoulutuksen kasvua tulevaisuudessa.

Opetus ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteisenä koulutuksen ennakoinnin asiantuntijaelimenä toiminut koulutustoimikuntajärjestelmä oli 2010-luvulla muutoksessa ja koulutustoimikuntien työ päättyi 2016. Alkuvuodesta 2017 nimettävät koulutustoimikuntia laajemmat osaamisen ennakointifoorumit, OEF, jatkavat ja kehittävät koulutustoimikunnissa tehtyä työtä ja tukevat osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointia. Ennakointifoorumit koostuivat ennakointiprosessia tukevasta ohjausryhmästä, ennakointiryhmistä sekä asiantuntijaverkostoista ja sen tehtävänä on edistää yhteistyössä opetus ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta (Tuominen, 2016).

Osaamisen ennakointifoorumin tehtävät

TAMK Rakennustekniikan lehtori Eero Nippala on toiminut OEF:n rakennetun ympäristön ennakointiryhmässä vuodesta 2017–2020 sekä jatkanut toisella toimikaudella 2021–2024. Foorumin tietoja on hyödynnetty TAMK opetussuunnittelussa 2022–2023. Tässä artikkelissa on kerrottu mitä tuloksia ennakointiryhmät ovat saaneet aikaiseksi.

Ennakointiryhmien tehtävät on määrätty opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksessä. Tehtävät ovat:

1. Osallistua osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointiin sekä ennakointitiedon tuottamiseen (laadullinen ja määrällinen ennakointi) Opetushallituksen laatiman ennakointisuunnitelman mukaisesti.
2. Analysoida tuotetun ennakointitiedon perusteella työelämän muuttuvia ja uusia osaamistarpeita.
3. Tehdä ennakointitulosten pohjalta asianmukaisille tahoille aloitteita, suosituksia ja ehdotuksia koulutuksen kehittämiseksi eri koulutusasteilla sekä seurata niiden etenemistä.
4. Edistää ennakointitiedon hyödyntämistä ja tehdä Opetushallituksen tuella osaamisen ennakointifoorumia tunnetuksi sekä viestiä sen tuottamista ennakointituloksista. (Opetushallitus, 2024)

Ennakointiryhmän tuloksia

Koulutus ja työvoiman kysyntä 2035

Raportissa kuvataan tulevaisuuden työvoiman tarvetta ja työvoiman tarvitsemaa koulutusta eri näkökulmista. Lisäksi tarkastellaan perusopetuksen ja lukion päättävien nuorten kouluttamiseen tarvittavaa koulutuspaikkojen määrää, nuorten koulutuksesta saatavaa työvoiman tarjontaa ja sen riittävyyttä vuoteen 2035 mennessä avautuviin työpaikkoihin. Raportin ennakointitulokset perustuvat Osaamisen ennakointifoorumin (OEF) ennakointiprosessiin, jossa työelämän ja koulutuksen asiantuntijat ovat ennakoineet osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeita sekä pohtineet koulutuksen kehittämissuhteita. Esimerkiksi sairaanhoidon ja terveydenhuollon teknisten asiantuntijoiden työvoiman kysyntä on 4,1 prosenttia ja tarjonta on 3,7 prosenttia työllisten määrästä 2028 suhteessa 2019 työllisten määrään (kuva 1). Näin ollen työvoiman kohtaanto on -0,4 prosenttia eli alitarjontatilanne.

Työvoiman kohtaanto ammattialoittain 2028

Keskimääräinen muutos vuodessa, %-osuus vuoden 2019 työllisten määrästä

Ammattialat

- Search
- Muut terveydenhuollon asiantuntijat
- Myyjät ja kauppiat
- Opetusalan johtajat ja asiantuntijat
- Painonlin työntekijät
- Pakkaus- ja kokoonpanotyöntekijät
- Paperi-, massa- ja puutuoteteollisuude...
- Puunjalostuksen ja kemian prosessitek...
- Puutarhavihijät ja -työntekijät
- Rehottusalan ja laskentatoimen asiant...
- Rakennustoiminnan ja yhdyskuntasuu...
- Rakennustyöntekijät
- Ravitsemisalan päälliköt ja työntekijät
- Sairaanhoidajat ja terveydenhuollon te...
- Siivoajat ja puhdistustyöntekijät
- Sosiaali- ja terveydenhuollon johtajat j...
- Sosiaalialan työntekijät
- Sosiaalityöntekijät
- Sovellusalan asiantuntijat ja ohjelmoijat
- Suunnittelijat
- Sähkö- ja elektroniikka-alan asiantuntij...
- Sohko- ja elektroniikka-asentajat
- Taide- ja kulttuurialan tekniset asiantu...

Kohtaannon raja-arvot

Alitarjonta: -3,9 - -0,1 %
Tasapaino: 0,05 - 1,7 %
Ylitarjonta: 1,8 - 3,4 %

Alitarjonta

Työllisten määrä 2019

108332

KUVA 1. Esimerkki, työvoiman kohtaanto 2028. (Opetushallitus, 2020).

Osaamisrakenne 2035

Raportissa tarkastellaan osaamistarpeiden merkitysten muutoksia sekä tärkeimpiä osaamisia vuoteen 2035 eri toimialojen näkökulmista. Lisäksi tarkastellaan eri ammattialojen osaamistarpeiden muutoksia ja kielitaitovaatimuksia keskipitkällä aikavälillä (vuoteen 2025). Raportissa kuvataan myös ammattialojen yhteisiä osaamistarpeita verkostoanalyysin näkökulmasta sekä esitellään koulutuksen alakohtaisia kehittämisehdotuksia. (Opetushallitus, 2019a)

Osaaminen 2035

Raportissa käsitellään tulevaisuuden osaamisrakennetta geneeristen osaamisten, yleisten työelämäosaamisten ja kansalaisen digiosaamisten kannalta. Raportissa haetaan vastauksia siihen, miten näiden osaamisten merkitys muuttuu ja mitkä ovat kaikkein tärkeimpiä osaamisia vuonna 2035. Lisäksi osaamistarpeita käsitellään kasvualojen ja tehtävärakenteen näkökulmasta. Raportissa käsitellään myös jatkuvan oppimisen haasteita. (Opetushallitus, 2019b)

Alueellinen työvoiman saatavuus 2014–2023

KEHA-keskuksessa toimiva TE- ja koto-palveluiden tiedolla johtaminen -hanke on julkaissut Mylly-tietoalustalla Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -työkalun. Sovellus tarjoaa laajasti tietoa eri alueiden työmarkkina- ja kohtaantotilanteesta. Sovellus on avoin kaikille Työmarkkinatorin käyttäjille ilman erillistä tunnistautumista. (ELY-keskus, 2023)

Ennakointifoorumin ryhmät

Osaamisen ennakointifoorumissa on yhdeksän ennakointiryhmää. Ryhmät ovat:

1. luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
2. liiketoiminta ja hallinto
3. koulutus, kulttuuri ja viestintä
4. liikenne ja logistiikka
5. majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
6. rakennettu ympäristö
7. sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
8. teknologiateollisuus ja -palvelut
9. prosessiteollisuus ja -tuotanto (Opetushallitus, 2024)

Lähteet

ELY-Keskus. 2023. Työvoiman saatavuus ja kohtaanto. MYLLY tietoalusta. luettu 15.1.2024. <https://www.ely-keskus.fi/-/ty%C3%B6voiman-saatavuus-ja-kohtaanto-ty%C3%B6kalu-julkaistu-kaikkien-kansalaisten-k%C3%A4ytt%C3%B6n>

Opetushallitus. 2019a. Osaamisrakenne 2035. luettu 15.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaamisrakenne-2035>

Opetushallitus. 2019b. Osaaminen 2025. luettu 15.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>

Opetushallitus. 2020. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2035. luettu 15.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/koulutus-ja-tyovoiman-kysynta-2035>

Opetushallitus. 2024. Osaamisen ennakointifoorumin tehtävät. luettu 15.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/palvelut/osaamisen-ennakointifoorumin-tehtavat>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2024. Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys. luettu 15.1.2024. <https://okm.fi/tutkintojen-viitekehys>

Tilastokeskus. 2023. Työelämä tilastoina. luettu 15.1.2024. <https://guides.stat.fi/tyoelama-tilastoina/tyollisyyden-tilastointi>

Tuominen. A. AMKE. 2016. luettu 15.1.2024. <https://www.amke.fi/ajankohtaista/uutiset/uutinen/koulutuksen-tasa-arvo-ja-saavutettavuus-puhuttivat-koulutustoimikuntia.html>